

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.411.003.01.2019

URZĄD GMINY LASOWICE WIELKIE SEKRETARIAT	
Wpł.	24. 10. 2019
Ilość zał.	.....
Nr	6995 podpis.....

Pan Daniel Gagat
Wójt Gminy Lasowice Wielkie
Urząd Gminy Lasowice Wielkie
Lasowice Wielkie 99A,
46-282 Lasowice Wielkie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

R/19/003 - Realizacja przez gminy obowiązku w zakresie dowożenia niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół i placówek oświatowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Lasowice Wielkie, Lasowice Wielkie 99A, 46-282 Lasowice Wielkie ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Daniel Gagat Wójt Gminy Lasowice Wielkie ² od 6 grudnia 2006 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznanie potrzeb w zakresie organizacji dojazdów uczniów niepełnosprawnych do szkół, placówek i ośrodków 2. Udzielanie zamówień dotyczących dowozu uczniów niepełnosprawnych 3. Zapewnienie rodzicom lub opiekunom prawnym niepełnosprawnych dzieci i młodzieży zwrotu poniesionych przez nich kosztów dowozu realizowanego we własnym zakresie
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych), z uwzględnieniem okresów wcześniejszych, jeśli zdarzenia mające wówczas miejsce miały wpływ na wykonanie zadań objętych zakresem przedmiotowym kontroli
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Marek Dudek główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/67/2019 z 18 lipca 2019 r. (akta kontroli str. 1, 2-7)

¹ Dalej: Urząd Gminy.

² Dalej: Wójt.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Wójt zorganizował dzieciom i młodzieży, w tym niepełnosprawnym, bezpłatny transport i opiekę w czasie przewozu do szkół i ośrodków, w sposób dostosowany do ich potrzeb i umożliwiający optymalizację czasu dojazdu i oczekiwania na dowóz po zajęciach. Zadanie własne w zakresie transportu publicznego Gmina realizowała we współpracy z Powiatem Kluczborskim. W wyniku tej współpracy wykonywanie przewozu dzieci i młodzieży, w tym niepełnosprawnych, powierzono spółce komunalnej, zgodnie z umową zawartą na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym⁵. Umowa ta zabezpieczała interesy Gminy, a przeprowadzane przez pracowników Urzędu Gminy kontrole jej realizacji nie wykazały nieprawidłowości. Opiekę podczas dowozu zapewniały osoby zatrudnione w Urzędzie Gminy posiadające odpowiednie kwalifikacje i przeszkolenie, a wykorzystywane do przewozów środki transportowe uwzględniały m.in. potrzeby niepełnosprawnych.

Rodzicom (opiekunom) uczniom dzieci niepełnosprawnych, na podstawie zawartych z Wójtem umów, zapewniono zwrot kosztów przejazdu ucznia i opiekuna do szkoły, przy zastosowaniu uzgodnionych przez strony stawek. Gmina zorganizowała i zapewniała bezpłatny dowóz wszystkim uczniom zamieszkałym na terenie Gminy, w tym uczęszczającym do specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego w Kluczborku oraz uczniom zamieszkałym na terenie innych gmin uczęszczających do szkół i placówek prowadzonych przez Gminę Lasowice Wielkie.

Stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości nie miały bezpośredniego wpływu na realizację objętego kontrolą zadania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Rozpoznanie potrzeb w zakresie organizacji dojazdów dzieci i uczniów niepełnosprawnych do szkół, placówek i ośrodków

Opis stanu faktycznego

1.1. W Gminie Lasowice Wielkie⁷ zadania oświatowe, w okresie od 1 września 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r.⁸ realizowano w 12 placówkach zorganizowanych w Zespole Gimnazjalno-Szkolno-Przedszkolnym w Lasowicach Wielkich⁹ oraz Zespole Gimnazjalno-Szkolno-Przedszkolnym w Chocianowicach¹⁰. Do placówek tych uczęszczało łącznie 619 uczniów¹¹. Od 1 września 2019 r. w Gminie obowiązywał ustalony przez Radę Gminy Lasowice Wielkie¹² plan sieci publicznych szkół podstawowych dostosowany do nowego ustroju¹³.

Rada uchwaliła *Strategię rozwoju Gminy Lasowice Wielkie*¹⁴, która nie obejmowała szczegółowo tematyki uczniów niepełnosprawnych. W *Strategii rozwiązywania*

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 2016 ze zm.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Dalej: Gmina.

⁸ Uchwała nr XXVII/168/17 Rady z 29 marca 2017 r.

⁹ Przedszkola samorządowe w: Chudobie, Laskowicach i Lasowicach Wielkich oraz szkoły podstawowe: w Chudobie, Laskowicach i w Lasowicach Wielkich (z oddziałami gimnazjalnymi).

¹⁰ Przedszkola samorządowe w: Jasieniu, Gronowicach i Chocianowicach, szkoły podstawowe w: Jasieniu, Gronowicach, Chocianowicach oraz gimnazjum w Chocianowicach.

¹¹ Stan na 25 października 2018 r.

¹² Dalej: Rada.

¹³ Uchwała nr VII/44/19 Rady Gminy Lasowice Wielkie z 27 marca 2019 r.

¹⁴ Uchwała nr X/54/15 z 23 września 2015 r.

problemów społecznych Gminy Lasowice Wielkie na lata 2013-2020¹⁵ w odniesieniu do osób niepełnosprawnych, bez wyodrębnienia niepełnosprawnych dzieci i uczniów, przedstawiono m.in. liczbę osób niepełnosprawnych, realizowaną dla tej grupy pomoc, a także instytucje wsparcia na terenie Gminy i Powiatu Kluczborskiego.

Wójt wyjaśnił m.in., że: *W Strategii rozwoju Gminy na lata 2015-2020 nie zawarto informacji związanych z niepełnosprawnością dzieci i młodzieży, co wynikało z celu opracowywania i przyjęcia tego dokumentu. Natomiast w Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy na lata 2013-2020, nie odniesiono się wprost do zagadnień dotyczących uczniów z niepełnosprawnościami, w tym dotyczących zapewnienia warunków kształcenia uczniom niepełnosprawnym. Wynikało to głównie z tego, że zagadnienia obejmujące uczniów niepełnosprawnych, wskazane były w ogólnym zakresie i dotyczyły wszystkich osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie Gminy, bez ich podziału np. na wiek, miejsce zamieszkania. Jednak w toku prowadzonych prac związanych z uchwalaniem tego dokumentu, w szczególności na komisjach Rady, dostrzegano grupę niepełnosprawnych, która stanowiła jeden z głównych powodów korzystania ze wsparcia pomocy społecznej.*

(akta kontroli str. 284-313, 314-338, 730-735, 736-739, 944-946)

1.2. Zgodnie z art. 11 ust. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹⁶ Wójt, w terminie do 31 października, przedstawił Radzie informacje o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy za poprzedni rok szkolny, tj.:

- 25 października 2018 r. za rok szkolny 2017/2018;
- 30 października 2017 r. za rok szkolny 2016/2017;
- 17 października 2016 r. za rok szkolny 2015/2016¹⁷.

Ww. informacje obejmowały m.in. dane o: wynikach egzaminu gimnazjalnego i o wynikach nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez kuratora oświaty, strukturze organizacyjnej, charakterystyce placówek, zatrudnieniu w placówkach i szkołach, osiągnięciach w nauce, sporcie, a także o udziale uczniów w konkursach, imprezach i spotkaniach. W zakresie realizacji przez Gminę obowiązków dowożenia uczniów, w tym niepełnosprawnych, zawarto informacje dotyczące wyłącznie liczby uczniów dowożonych do sześciu placówek będących w strukturze Zespołu Gimnazjalno-Szkolno-Przedszkolnego w Lasowicach Wielkich (138 osób na 287 uczęszczających do tych placówek).

Wójt wyjaśnił m.in., że: *Ze względu na brak obowiązku prawnego nie podawano danych (informacji) dotyczących realizacji przez gminę o dowożeniu uczniów do szkół i placówek, w tym uczniów niepełnosprawnych. Jednak na komisjach Rady (resortowej i w sprawach budżetu) oraz sesji, na której takie informacji przedkładano, ja, mój zastępca lub inspektor oświaty przekazywali różne informacje i dane niezawarte w tych dokumentach, a związane bezpośrednio lub pośrednio z oświatą. Dotyczyły one także dowozu dzieci i młodzieży, w tym związanych z niepełnosprawnymi, do szkół i placówek oraz zasad organizacji dowozu i ponoszonych kosztów. Nie wszystko było dokumentowane i znalazło się w tych informacjach.*

(akta kontroli str. 8-30, 31-53, 54-71, 944-946)

¹⁵ Uchwała nr XXII/164/12 z 28 grudnia 2012 r.

¹⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 1148 ze zm.

¹⁷ Obowiązek przedstawienia przez Wójta *Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych w Gminie za rok szkolny 2015/2016* wynikał z art. 5a ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943 ze zm.), który został uchylony art. 15 pkt 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60) z dniem 1 września 2017 r.

1.3. W systemie informacji oświatowej¹⁸, o którym mowa w ustawie z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej¹⁹, wg stanu na 30 września 2016 r., 2017 r. i 2018 r. wykazano w Gminie odpowiednio: 2, 1 i 1 uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którym Gmina obowiązana była zapewnić korzystanie z bezpłatnego transportu lub zwrot kosztów przejazdu. W SIO prowadzonym na podstawie przepisów ustawy o nowym SIO, wg stanu na dzień 29 lipca 2019 r. wykazano 10 uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi²⁰.

W badanym okresie liczba uczniów, którym wydano orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, wynosiła odpowiednio: 2016/2017 – 8; 2017/2018 – 10; 2018/2019 – 13.

W wyniku weryfikacji danych dotyczących uczniów niepełnosprawnych, zgromadzonych w gminnej bazie SIO na potrzeby naliczania subwencji oświatowej na lata 2017-2019 ustalono natomiast, że wg stanu na 30 września 2016, 2017 i 2018 (do subwencji oświatowej odpowiednio na 2017 r., 2018 r. i 2019 r.) wykazano odpowiednio – 6, 8 i 11 uczniów niepełnosprawnych. Takie same dane przekazane zostały Gminie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w kwestionariuszach subwencyjnych (jako projekty do naliczenia środków) na kolejne lata, do których Gmina nie wniosła uwag. W metryczkach subwencji oświatowej uwzględniono w odpowiednich wagach (P4-P7) niepełnosprawnych do naliczenia kwot subwencji oświatowej (na lata 2017-2019: 6, 8 i 11). Liczby te odpowiadały liczbie dostarczonych przez rodziców lub opiekunów do szkół orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych (6 w 2016 r., 8 w 2017 r. i 11 w 2018 r.).

(akta kontroli str. 339-346, 347-360, 559-573, 884-901, 903-905)

Uczniom niepełnosprawnym, zgodnie z art. 39 ust. 4 ustawy Prawo oświatowe Gmina miała obowiązek zapewnić bezpłatny transport i opiekę w czasie przewozu do szkoły (placówki) lub zwrot kosztów przejazdu ucznia oraz jego opiekuna na zasadach określonych w umowie zawartej między wójtem a rodzicami, jeżeli dowożenie i opiekę zapewniają rodzice²¹.

W latach szkolnych 2016/2017-2018/2019 Gmina zapewniła zorganizowany transport publiczny (zbiorowy) i opiekę dla wszystkich dzieci niepełnosprawnych²². Z takiej możliwości korzystało odpowiednio: 6 (spośród 8 uprawnionych), 9 (10) i 10 (13) osób. W Urzędzie brak było dokumentów wskazujących, że informowano rodziców (opiekunów) o uprawnieniach wynikających z art. 39 ust. 4 ustawy Prawo oświatowe.

Wójt wyjaśnił m.in., że: *Wg dyrektorów tych placówek, przekazywali oni ustnie rodzicom (opiekunom prawnym) informacje o przysługujących ich dzieciom uprawnieniach w zakresie dowozu publicznym transportem zbiorowym lub zwrotu poniesionych kosztów dowozu we własnym zakresie. (...) Dzieci i uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych (...) były w całym okresie objętym kontrolą (od 1 stycznia 2016 r. do 30 czerwca 2019 r. i także wcześniej) dowożeni na koszt Gminy przez przewoźnika PKS Kluczbork, z którym Gmina miała zawartą stosowną umowę lub też na wniosek prawnego opiekuna Gmina, na podstawie zawartej umowy, zwracała koszty przejazdu dziecka i opiekuna. Dyrektorzy placówek (zespołów) oświatowych (...) zostali zobowiązani do pisemnego informowania*

¹⁸ Dalej: SIO.

¹⁹ Dz. U. z 2005 r. Nr 64, poz. 565 oraz z 2007 r. poz. 273 ze zm., dalej: ustawa o SIO. W okresie objętym kontrolą, do dnia 1 marca 2019 r. system funkcjonował zgodnie z organizacją i na zasadach działania określonych w art. 106-118 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2018 r., poz. 1900 ze zm.), dalej: ustawa o nowym SIO.

²⁰ Według informacji zawartych w nowym SIO, dane wyszczególnione w tej bazie aktualizowane są bieżąco.

²¹ Do 31 sierpnia 2017 r. podobne regulacje w tym zakresie zawarto w art. 17 ust. 3a ustawy o systemie oświaty.

²² Dotyczy wszystkich niepełnosprawnych, których rodzice (opiekunowie) przedłożyli orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego albo o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych zarówno przed rozpoczęcie danego roku szkolnego jak i w trakcie jego trwania.

rodziców (opiekunów) dzieci i uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych (...) o przysługujących im formach dowożenia uczniów do szkół i placówek oświatowych. Dyrektorów zobowiązano również do przechowywania ww. dokumentacji.

Wójt, na podstawie art. 14a ust. 4 ustawy o systemie oświaty, a następnie art. 32 ust. 6 ustawy Prawo oświatowe, w latach 2016-2019 (do 30 czerwca), zgodnie z wnioskami rodziców dwojga dzieci objętych obowiązkiem przedszkolnym, posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, zawarł umowy ustalające zasady zwrotu kosztów dowozu tych dzieci do publicznych placówek przedszkolnych realizujących nauczanie specjalne²³. Dla jednego dziecka umowy zawarto na lata szkolne 2016/2017, 2017/2018 i 2018/2019, a dla drugiego na rok szkolny 2016/2017 (do 30 kwietnia 2017 r. w związku ze zmianą miejsca zamieszkania).

(akta kontroli str. 224-256, 339-360, 559-573, 579-581, 725, 843-844, 903-905, 920-921)

1.4. W latach szkolnych 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019 w Gminie nie funkcjonowały szkoły, placówki lub ośrodki realizujące kształcenie specjalne uczniów niepełnosprawnych. W latach tych do szkół i przedszkoli prowadzonych przez Gminę uczęszczało odpowiednio – 8, 10 i 13 uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego albo o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych. Wszyscy ww. uczniowie zamieszkiwali na terenie Gminy. Gmina zapewniała również zorganizowany transport publiczny dla uczniów (odpowiednio do roku szkolnego: 5-7, 8 i 5-6) zamieszkujących na terenie Gminy²⁴ do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kluczborku²⁵. Autobus dojeżdżał na przystanek zlokalizowany w Kluczborku przy ul. Sienkiewicza bezpośrednio przy Ośrodku.

(akta kontroli str. 316-370, 371-380, 381-390, 424-425, 579-581)

1.5. Wydatki na realizację przez Gminę obowiązku dowozu uczniów niepełnosprawnych planowano i rozliczano w rozdziale 80113-Dowożenie uczniów do szkół. Obejmowały one m.in. finansowanie dowozu na zlecenie Gminy, zwrot kosztów dowozu poniesionych przez rodziców, zakup biletów dla uczniów nieuprawnionych oraz wynagrodzenia opiekunów. W latach 2017-2019 (do 30 czerwca) w rozdziale tym zaplanowano i wydatkowano odpowiednio (w tys. zł): 333 i 308; 312 i 293; 318 i 185. W objętym kontrolą okresie Gmina nie realizowała samodzielnie dowozu uczniów, a wydatki związane z zawarciem umowy zlecenia usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego Przedsiębiorstwu Komunikacji Samochodowej Spółka z o. o. w Kluczborku²⁶ wyniosły odpowiednio (w tys. zł): 209, 210 i 130. W wyniku realizacji obowiązku zwrotu kosztów poniesionych przez rodziców (opiekunów) z tytułu samodzielnego zapewnienia dowozu Gmina wydatkowała natomiast (w tys. zł): 49, 37 i 22, w tym uczniom niepełnosprawnym: 13, 7 i 4.

²³ Wychowanie przedszkolne tych dzieci prowadzono w Przedszkolu specjalnym nr 9 w Kluczborku oraz Przedszkolu Publicznym nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Kluczborku.

²⁴ W tym było trzech uczniów, którzy w roku szkolnym 2016/2017 zamieszkiwali w Domu Dziecka, ul. Stawowa 19, Lasowice Małe.

²⁵ Uczniowie kontynuowali naukę w szkole podstawowej specjalnej, gimnazjum specjalnym, szkole specjalnej przysposabiającej do pracy, zasadniczej szkole zawodowej specjalnej/branżowej szkole I stopnia specjalnej.

²⁶ Dalej: PKS Kluczbork.

Kwoty wydatkowane na realizację obowiązku dowozu uczniów niepełnosprawnych, ustalone według proporcjonalnego ich udziału w sumie wydatków poniesionych na organizację dowozu wszystkich uczniów do szkół i placówek, stanowiły odpowiednio (w tys. zł): 7, 9 i 3.

(akta kontroli str. 75-88, 89-104, 105-118, 426-432)

1.6. Rada, zgodnie z art. 32 ust. 7 oraz art. 39 ust. 3 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe, uchwałą nr XLII/274/18 z dnia 29 sierpnia 2018 r. określiła zasady związane z zapewnieniem bezpłatnego transportu i opieki w czasie przejazdu do szkoły i przedszkola uczniom zamieszkałym na terenie Gminy²⁷. Zgodnie z treścią tej uchwały Gmina zapewniła, bez względu na odległość z miejsca zamieszkania do szkoły lub placówki, przewóz wszystkim uczniom zamieszkałym na jej terenie. Bezpłatny transport zapewniono także uczniom zamieszkałym poza tym terenem, którzy ze względu na bliskie sąsiedztwo uczęszczali do placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym była Gmina²⁸. W uzasadnieniu do uchwały wskazano, że *podjęcie uchwały ma na celu prawne uregulowanie przewożonych dzieci i uczniów do placówek, dla których organem prowadzącym jest Gmina. Wójt wyjaśnił, że: Jednym z głównych celów przedstawienia projektu uchwały Radzie było zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim uczniom w drodze do i ze szkoły, ogólne podniesienie komfortu i skrócenie czasu dojścia do placówki i do miejsc zamieszkania.*

Dla uczniów tych Gmina nabywała ulgowe miesięczne bilety imienne, na które wydatkowano w 2018 r. 370 zł, a w I półroczu 2019 r. – 575 zł²⁹.

Dowóz wszystkich uczniów realizowany był na podstawie umowy z przewoźnikiem (PKS Kluczbork) w ramach publicznego transportu zbiorowego realizowanego w ramach 12 linii w regularnej komunikacji przewozu osób z 62 kursami³⁰.

(akta kontroli str. 72, 426-432, 902, 944-946)

1.7. W okresie objętym kontrolą Gmina nie zawarła z innymi gminami porozumień w sprawie realizacji zadania publicznego – zapewnienie uczniom niepełnosprawnym bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu.

(akta kontroli str. 153-179, 180-217, 920-921, 944-946)

1.8. Do Urzędu nie wpłynęły skargi ani wnioski dotyczące dowozu uczniów do szkół i placówek oświatowych Gminy.

(akta kontroli str. 845-847, 944-946)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Pomimo tego, że kontrolowana jednostka dysponowała rozbieżnymi informacjami dotyczącymi liczby uczniów niepełnosprawnych, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, którym Gmina obowiązana była zapewnić korzystanie z bezpłatnego transportu lub zwrot kosztów przejazdu, w ramach nadzoru, o którym mowa w art. 57 ustawy Prawo oświatowe nie zapewniła wyeliminowania przypadków nierzetelnego gromadzenia przez szkoły w SIO danych w tym zakresie. W trakcie kontroli ustalono, że w SIO, prowadzonym zgodnie z art. 105 ustawy o nowym SIO, wg stanu na 30 września 2016 r., 2017 r. i 2018 r. w zakresie dowożenia uczniów³¹, wykazano w Gminie 2, 1 i 1 uczniów posiadających

²⁷ Dz. Urz. Województwa Opolskiego poz. 2421.

²⁸ Gmina w zakresie dowozu tych uczniów nie zawierała porozumień z innymi samorządami.

²⁹ Koszt biletu miesięcznego dla jednego ucznia - 1 zł.

³⁰ Dotyczy roku szkolnego 2018/2019.

³¹ Zbiór danych o uczniach, wchodzący w skład SIO, obejmuje m.in. dane o liczbie uczniów, którzy są dowożeni lub otrzymują zwrot kosztów przejazdu na podstawie art. 39 ust. 4 ustawy Prawo oświatowe, z uwzględnieniem odległości od miejsca zamieszkania do szkoły lub placówki oświatowej (art. 107 ust. 3 pkt 2 lit. b ustawy o nowym SIO).

ww. orzeczenia, którym Gmina zobowiązana była zapewnić korzystanie z bezpłatnego transportu lub zwrot kosztów przejazdu. Według natomiast danych przekazanych do kontrolowanej jednostki przez Dyrektorów szkół, jak też zgromadzonych w SIO i wykorzystanych na potrzeby podziału części oświatowej subwencji ogólnej³² uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych w badanym okresie było³³: w roku szkolnym 2016/2017 – 6; 2017/2018 – 8, 2018/2019 – 11.

Realizujący zadania w imieniu organu prowadzącego szkoły Inspektor Oświaty rozbieżności te wyjaśnił m.in. tym, że: *uczniowie byli przypisywani, jako uprawnienie do dowożenia tak jak zwykli uczniowie, bez wyszczególniania ich niepełnosprawności. W placówkach oświatowych (...) nie było uczniów z niepełnosprawnością ruchową, dla których zgodnie z art. 39 Prawa oświatowego występowałaby potrzeba organizacji specjalnego dowozu pojazdem przystosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych ruchowo. Wszyscy uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, byli w całym okresie objętym kontrolą (od 1 stycznia 2016 r. do 30 czerwca 2019 r. i także wcześniej) dowożeni na koszt gminy przez przewoźnika PKS Kluczbork, z którym Gmina miała zawartą stosowną umowę lub też na wniosek prawnego opiekuna gmina zwracała koszty przejazdu dziecka i opiekuna.*

Wójt potwierdził wyjaśnienia Inspektora Oświaty w Gminie oraz wyjaśnił, że: *Ze strony dyrektorów szkół, ani pracowników merytorycznie wypełniających SIO, nie kierowano do mnie lub Inspektora Oświaty żadnych uwag lub pytań dotyczących sposobu wypełniania SIO w szczególności dowożenia dzieci i uczniów niepełnosprawnych. Na najbliższej naradzie z dyrektorami szkół i placówek przypomnę o konieczności rzetelnego i bieżącego podawania danych do SIO.* (akta kontroli str. 339-353, 354-360, 557-558, 559-573, 575-578, 843-844, 920-921)

OCENA CZĄSTKOWA

Uczniom, w tym niepełnosprawnym, umożliwiony został bezpłatny transport do szkół i placówek oświatowych na terenie Gminy. Wydatki na dowozy, w wysokości zapewniającej pełną i terminową realizację zadania, ujęte zostały w planie finansowym Gminy na poszczególne lata objęte kontrolą. Stwierdzono jednak, że dane dotyczące uczniów niepełnosprawnych, którym Gmina zobowiązana była zapewnić bezpłatny dowóz lub zwrot kosztów takiego przejazdu zawarte w SIO nie były w pełni rzetelne, a kontrolowana jednostka w ramach uprawnień nadzorczych nie doprowadziła do wyeliminowania występujących rozbieżności.

OBSZAR

2. Udzielanie zamówień dotyczących dowozu uczniów niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

2.1. Dowóz uczniów, w tym niepełnosprawnych, realizowany był na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, zgodnie z umową zawartą z operatorem – PKS Kluczbork. Dowóz uczniów do szkół i placówek Gmina realizowała w ramach publicznego transportu zbiorowego, z wykorzystaniem 12 linii w regularnej komunikacji przewozu osób 62 kursami³⁴. Ponadto Gmina zwracała

³² Zgodnie z art. 12 ustawy o nowym SIO dane dziedzinowe ucznia obejmują m.in. dane związane z wczesnym wspomaganie rozwoju, zajęciami rewalidacyjno-wychowawczymi oraz kształceniem specjalnym. Na podstawie art. 42 pkt 1 tej ustawy dane te do zbioru danych ucznia przekazują szkoła lub placówka oświatowa organizująca wczesne wspomaganie rozwoju, zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze oraz kształcenie specjalne.

³³ Dotyczy uczniów, którzy przedłożyli właściwe orzeczenia do szkół i placówek do dnia 30 września danego roku.

³⁴ Od dnia 1 stycznia 2018 r. do 30 czerwca 2019 r. W poprzednim okresie obowiązywania umowy (od 1 stycznia 2017 r.) zadanie realizowano w ramach 12 linii w regularnej komunikacji przewozu osób z 63 kursami.

koszty dowozu realizowanego przez rodziców, zgodnie z zawartymi w tym zakresie umowami.

(akta kontroli str. 153-217)

Gmina i Powiat Kluczborski w dniu 24 lipca 2013 r. zawarły z PKS Kluczbork umowę o współpracy w zakresie realizacji zadań określonych w art. 7 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym³⁵ oraz w ustawie o publicznym transporcie zbiorowym. Podstawą zawarcia tej umowy było porozumienie z 24 lipca 2013 r. Gminy z Powiatem Kluczborskim w sprawie wspólnej realizacji zadań związanych z dowozem uczniów do szkół i placówek oświatowych oraz publicznym transportem zbiorowym. W umowie wskazano, że współpraca ta będzie polegała na wspólnym zawarciu umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego w trybie art. 22 ust. 1 pkt 2 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, z podmiotem wewnętrznym Powiatu Kluczborskiego w rozumieniu art. 5 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczącego usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70³⁶. PKS Kluczbork jako Spółka, w której Powiat Kluczborski posiadał 97% udziałów w kapitale zakładowym³⁷ stanowiła podmiot wewnętrzny w rozumieniu art. 5 ust. 2 ww. rozporządzenia.

W dniu 24 lipca 2013 r. Gmina i Powiat Kluczborski zawarły z PKS Kluczbork umowę o świadczenie usług publicznego transportu zbiorowego na terenie Gminy, w tym usług transportu uczniów do szkół i placówek, będących realizacją zadania Gminy wynikającego z ustawy o systemie oświaty oraz ustawy o publicznym transporcie zbiorowym. W umowie PKS Kluczbork zobowiązany został m.in. do zapewnienia ciągłości świadczonych usług, opracowywania corocznie rozkładów jazdy, zapewnienia właściwej jakości obsługi pasażerów, w tym z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych, uzgadniania z Gminą m.in. zmian w rozkładzie jazdy i usytuowaniu przystanków. Zobowiązanie Gminy obejmowało m.in. zapewnienie opieki uczniom w czasie przewozu, nabywanie dla uczniów imiennych biletów miesięcznych³⁸, a także przekazywanie wynagrodzenia i rekompensaty³⁹ za wykonane usługi. W umowie przewidziano uprawnienia do kontroli świadczenia usług przez przedstawicieli Gminy. W załącznikach do umowy ustalono m.in. rozkład jazdy i usytuowanie przystanków. Umowa zawarta została na okres od 1 września 2013 r. do 31 grudnia 2016 r.⁴⁰

Pełniący w okresie zawarcia ww. umowy funkcję Starosty Kluczborskiego oświadczył m.in., że: *poszukując rozwiązań na wzrost przychodów PKS Kluczbork i jej usamorządowanie, zaproponowaliśmy kilku gminom (najpierw trzem, potem tych gmin było osiem), współpracę w realizacji ich zadań własnych obejmujących transport zbiorowy, w tym zapewnienie dowozu dzieci i młodzieży do szkół i placówek oświatowych. Zależało nam na tym, aby połączyć publiczny transport zbiorowy z obowiązkiem gmin polegającym na dowozie uczniów do szkół. Czyli połączyliśmy w naszych umowach realizację dwóch zadań samorządowych: transport publiczny i dowóz dzieci do szkół, w tym niepełnosprawnych. To dało*

³⁵ Dz. U. z 2019 r., poz. 506 ze zm.

³⁶ Dz. U. UE. L.2016.354.22.

³⁷ Właścicielami pozostałej części udziałów jest Gmina Byczyna i Gmina Kluczbork.

³⁸ Z uwzględnieniem ulg wynikających z art. 5a ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 295 ze zm.).

³⁹ Gmina zobowiązana była do wpłat tytułem nabycia imiennych miesięcznych biletów dla uczniów wpłat na poczet rekompensaty (wg umowy: kwota pieniężna przekazywana PKS Kluczbork za realizację usług objętych umową). Roczne rozliczenie rekompensaty zawierało poniesione przez PKS Kluczbork koszty i uzyskane przychody wynikające z realizacji umowy (gdy w roku budżetowym Gmina wpłaci nadmierną rekompensatę, tj. przewyższającą kwotę rzeczywiście należną PKS Kluczbork, przewoźnik nie zwraca Gminie nadwyżki rekompensaty, a przeznacza je na podwyższenie jakości wykonywanych usług, w przypadku niedostatecznej wpłaty rekompensaty, tj. niepokrycia kwoty należnej PKS Kluczbork, wówczas Gmina nie dokonuje żadnej dodatkowej wpłaty).

⁴⁰ Wydatki poniesione przez Gminę na realizację tej umowy w latach 2014-2016 wyniosły (tys. zł) – 172, 184 i 201.

pracę naszemu przewoźnikowi, a jednocześnie w sposób zgodny z regulacjami ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, uczyniło transparentnymi dla gmin koszty przejazdu każdego kilometra. Dzięki tym umowom każdy przejechany kilometr stał się rentowny dla naszego przewoźnika. Dodatkowo przejazdy na wszystkich trasach odpowiadających potrzebą dzieci i młodzieży, w tym niepełnosprawnych, stały się dostępne dla mieszkańców. W tym zakresie zastosowaliśmy przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym. Dlatego też głównym celem zawarcia umów o współpracy usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego z Gminą Lasowice Wielkie (i ośmioma innymi samorządami gminnymi) było zaspokojenie potrzeb przewozowych w publicznym przewozie pasażerskim poprzez organizowanie publicznego transportu zbiorowego z uwzględnieniem zasad zapewnienia przez Gminę, jako zadania własnego, bezpłatnego transportu i opieki dla dzieci i młodzieży do szkół i placówek (...). W czasie realizacji umów strony uzgodniły, że dzieci i młodzież niespełniająca wymogu art. 39 ust. 2 i 3 Prawa oświatowego, dowożona była do szkół i placówek Gminy Lasowice Wielkie na podstawie bezpłatnych biletów, a od 1 września 2018 r. biletów za 1 zł (płatnych przez Gminę). W ramach tych przewozów zapewniony był także dowóz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Przy zawieraniu i realizacji umów (z wszystkimi gminami) kierowaliśmy się także zapewnieniem przez PKS środków transportowych umożliwiających m.in. transport osób niepełnosprawnych, w tym o ograniczonej sprawności ruchowej. Realizacja tych umów okazała się dobrym rozwiązaniem, gdyż uregulowała na dobrym poziomie transport zbiorowy, w tym dowóz dzieci i młodzieży do szkół i placówek przez gminy realizujące w tym zakresie zadanie własne oraz dla PKS, któremu realizacja tych umów zapewniła stałe przychody na określonym poziomie. Powyższe działanie, jak również modernizacja Spółki wpłynęło także na zakup nowego taboru (...) udało się zakupić trzynaście nowych autobusów niskoemisyjnych. Nowy tabor został zakupiony przez Powiat Kluczborski i wniesiony, jako aport do Spółki komunalnej PKS Kluczbork w 2018 r.

(akta kontroli str. 391-393, 394-423, 592-593, 911-915, 916-919)

Od 1 stycznia 2017 r. dowóz uczniów, w tym niepełnosprawnych, do szkół i placówek oświatowych na terenie Gminy realizowany był przez PKS Kluczbork na podstawie umowy zawartej 21 grudnia 2016 r.⁴¹ w oparciu o art. 22 ust. 1 pkt 2 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym. Postanowienia umowy odpowiadały treści art. 25 ust. 3 ww. ustawy i określały m.in.: przedmiot (świadczenie usług publicznego transportu zbiorowego na terenie Gminy, w tym usług transportu uczniów do szkół i placówek), obowiązki i uprawnienia stron, zasady realizacji usług, zasady finansowania i rozliczania świadczonych usług, monitoring i kontrolę wykonywanych usług, kary umowne, zasady zmian umowy, okres obowiązywania (od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2026 r.), a także warunki rozwiązania umowy. Zgodnie z pkt 3.1.1. ppkt 2 i ppkt 6 tej umowy PKS Kluczbork, jako Operator zobowiązał się do wyznaczenia do obsługi przewozów kierowców o najwyższych kwalifikacjach zawodowych, posiadających określone odrębnymi przepisami uprawnienia oraz do zapewnienia właściwej jakości obsługi pasażerów pod względem regularności, komfortu podróży, czystości taboru i jego właściwego oznakowania, w tym z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych. W załącznikach do umowy ustalono: plan przedmiotowo-finansowy (w tym nakłady na realizację usług objętych umową i należnej rekompensaty za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r. w wysokości 207 000 zł brutto), rozkład jazdy i umiejscowienie przystanków oraz szczegółowy sposób obliczania rekompensaty. Umowa przewidywała, że zapewnienie opieki uczniom w czasie przewozu do szkół należy

⁴¹ Dalej: umowa z 21 grudnia 2016 r.

do obowiązków Gminy. Postanowienia umowne umożliwiały realizację obowiązkowych zadań Gminy w zakresie transportu uczniów do szkół i placówek, w tym uczniów niepełnosprawnych, o których mowa w art. 39 ust. 3 i 4 ustawy Prawo oświatowe oraz prawidłowo zabezpieczały interesy Gminy.

Przyjęcie powyższego rozwiązania Wójt uzasadnił następująco: w okresie poprzedzającym zawarcie z PKS Kluczbork i Powiatem umowy w dniu 21 grudnia 2016 r. na świadczenie usług publicznych w zakresie publicznego transportu zbiorowego, analizowane były różne rozwiązania w celu zapewnienia przez Gminę uczniom, w tym niepełnosprawnym, dowozu do szkół i placówek oświatowych na jak najwyższym poziomie. Za takim rozwiązaniem przemawiało m.in.: bardzo dobra, partnerska realizacja zadań przez PKS Kluczbork w okresie ponad 3 lat, możliwość rzeczywistego i szybkiego wpływania Gminy na rozkłady jazdy i linie komunikacyjne dostosowane optymalnie do rozpoczynania i kończenia zajęć w szkołach i placówkach, możliwość kontroli przewozów (m.in. punktualność, stan środka transportu, estetyka, jego czystość). Istotną sprawę stanowiła liczba i stan środków transportowych, w tym dostosowanych do osób niepełnosprawnych ruchowo oraz kadra (kwalifikacje i doświadczenia). Nie bez znaczenia był fakt, że PKS Kluczbork to spółka komunalna, w której zatrudnieni są także mieszkańcy Gminy Lasowice Wielkie. Bardzo istotną sprawą jest także fakt, że wszystkie kursy są ogólnodostępne dla mieszkańców, którzy mogą kupić u kierowcy bilet i dojechać np. do lekarza, urzędu czy do Kluczborka. Ponadto, poza umową na świadczenie usług publicznych, PKS Kluczbork udostępnia swoje autobusy dla dzieci i młodzieży, ludowych zespołów sportowych, ochotniczej straży pożarnej, np. na wycieczki, przewozy na zawody sportowe, w atrakcyjnych cenach.

Jak wyjaśnił Prezes Zarządu PKS Kluczbork: zawarcie z Gminą Lasowice Wielkie w dniu 21 grudnia 2016 r. umowy o świadczenie usług publicznych w zakresie publicznego transportu zbiorowego na terenie Gminy od 1 stycznia 2017 r. poprzedzone było uzgodnieniami między stronami umowy, co do jej treści. Podczas uzgodnień PKS w Kluczborku zaproponował zmianę podstawy prawnej zawarcia nowej umowy w stosunku do umowy z 2013 r. (zaproponowano art. 22 ust. 1 pkt 1 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, w umowie z 2013 roku – art. 22 ust. 1 pkt 2 tej ustawy), która została przez Gminę zaakceptowana. Przedmiotem uzgodnień były również między innymi: linie komunikacyjne, rozkłady jazdy, kwota przeznaczona przez Gminę Lasowice Wielkie na sfinansowanie w 2017 r. dowozu dzieci do szkół (zakup biletów). Ponadto uzgodniono, że PKS w Kluczborku z uwagi na posiadane doświadczenie w tym zakresie (współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie realizacji publicznego transportu zbiorowego) przygotowuje projekt umowy, która miałaby obowiązywać od 1 stycznia 2017 r. i przedłożyć go Gminie do akceptacji.

(akta kontroli str. 153-179, 180-194, 195-199, 200-217, 574, 805-836, 944-966)

Jak wskazano powyżej, zawarcie umowy z 21 grudnia 2016 r. nastąpiło na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 2 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, tj. świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego miało być wykonywane przez podmiot wewnętrzny, w rozumieniu ww. rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. Zgodnie z art. 22 ust. 9 pkt 1 tej ustawy, do bezpośredniego zawarcia umowy nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁴², z wyłączeniem art. 35. Z przepisu tego wynika zatem obowiązek ustalenia wartości zamówienia nie wcześniej niż trzy miesiące przed dniem wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia, jeżeli przedmiotem zamówienia są dostawy lub usługi, oraz nie wcześniej niż sześć miesięcy przed dniem wszczęcia

⁴² Dz. U. z 2018 r. poz. 1986 ze zm., dalej: ustawa Pzp.

postępowania o udzielenie zamówienia, jeżeli przedmiotem zamówienia są roboty budowlane. Ustalenia w tym zakresie opisano szczegółowo w dalszej części wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Zgodnie z wymogiem art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym Gmina opublikowała ogłoszenie o zamiarze przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia w trybie art. 22 ust. 1 pkt 1-3 w terminie nie krótszym niż jeden rok⁴³.

Prezes Zarządu PKS Kluczbork poinformował m.in., że: *W związku z obustronną wolą kontynuowania z dniem 1 stycznia 2017 r. współpracy w zakresie realizacji publicznego transportu zbiorowego na terenie Gminy Lasowice Wielkie (w tym dowozu dzieci do szkół) wyrażoną na spotkaniu w Urzędzie Gminy Lasowice Wielkie (październik 2015 r.) PKS w Kluczborku poinformował Organizatora (Gmina) o konieczności zamieszczenia w trybie art. 23 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym ogłoszenia o zamiarze bezpośredniego zawarcia umowy, o którym mowa w art. 22 ust 1 ww. ustawy. Ponadto podczas spotkania PKS w Kluczborku z uwagi na posiadane doświadczenie w tym zakresie (współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie realizacji publicznego transportu zbiorowego) zadeklarował pomoc przy zredagowaniu treści ogłoszenia.*

(akta kontroli str. 73-74, 153-194, 195-199, 200-217, 574, 805-811, 930-973)

Do dnia kontroli NIK⁴⁴, umowa z 21 grudnia 2016 r. została czterokrotnie zmieniona na podstawie pisemnych aneksów⁴⁵. Zmiany te obejmowały modyfikacje planu przedmiotowo-finansowego w zakresie zwiększenia nakładów na realizację usług i należnej rekompensaty⁴⁶ oraz korekty rozkładów jazdy. Wójt wyjaśnił, że *wszystkie zmiany w umowie, w szczególności w zakresie rozkładów jazdy i linii komunikacyjnych, w każdym przypadku były szczegółowo analizowane m.in. pod kątem zapewnienia sprawnego i bezpiecznego dowozu uczniów do szkół i placówek.*

(akta kontroli str. 153-194, 195-196, 197-199, 200-217, 574, 805-811, 944-946)

W umowie z 21 grudnia 2016 r. przewidziano możliwość przeprowadzania przez uprawnionych przedstawicieli Gminy kontroli zakresu i jakości usług, punktualności przewozów oraz prawidłowości przekazywanych przez PKS Kluczbork dokumentów. Upoważniony pracownik Urzędu przeprowadził trzy takie kontrole⁴⁷, w wyniku których potwierdzono prawidłowość wykonywania przewozów i nie sformułowano uwag ani wniosków.

Zgodnie z ww. umową zapewnienie opieki w czasie przewozu uczniów do szkół należało do obowiązków Gminy. Obowiązek ten realizowały trzy osoby, zatrudnione w Urzędzie na podstawie umów o pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy (po ½ etatu). Dodatkowo, w przypadkach konieczności uzupełnienia zespołu opiekunów, opiekę sprawował Inspektor Oświaty. Obowiązki opiekuna ustalano w rozdziale II *Regulaminu dowożenia i odwożenia uczniów szkół z terenu Gminy Lasowice Wielkie*⁴⁸. Wszystkie te osoby ukończyły w 2018 r. szkolenia na temat: *Opiekun dzieci i młodzieży w czasie dowozu do i ze szkoły*. Wójt wyjaśnił, że: *W przypadkach konieczności zastępstwa lub pomocy w opiece sprawowanej podczas opieki*

⁴³ Ogłoszenie o zamiarze bezpośredniego zawarcia umowy w zakresie publicznego transportu zbiorowego opublikowano w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Lasowice Wielkie w dniu 18 listopada 2015 r. Ogłoszenie to zamieszczone zostało w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej (nr 2015/154189) oraz, zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, na stronie internetowej Urzędu i na tablicy ogłoszeń Urzędu.

⁴⁴ 29 sierpień 2019 r.

⁴⁵ Nr 1 z 21 września 2017 r., nr 2 z 20 grudnia 2017 r., nr 3 z 29 sierpnia 2018 r. oraz nr 4 z 11 grudnia 2018 r.

⁴⁶ W tym za 2017 r. do kwoty 210 tys. zł brutto (tj. o 4 000 zł więcej niż w roku poprzednim) oraz za 2019 r. do kwoty 218 tys. zł brutto, tj. o 8 000 zł więcej niż w 2017 r. i 2018 r.).

⁴⁷ Kontrole przeprowadzono 21 października 2017 r., 8 czerwca 2018 r. i 3 czerwca 2019 r.

⁴⁸ Zarządzenie nr 106/11 Wójta Gminy Lasowice Wielkie z dnia 29 listopada 2011 r. Regulamin dowożenia i odwożenia uczniów szkół z terenu Gminy Lasowice Wielkie oraz ustalenia zakresu obowiązków opiekuna uczniów w trakcie realizacji dowozu i odwozu, dalej: Regulamin dowożenia i odwożenia uczniów.

w czasie dowozu do szkoły i ze szkoły, opiekę taką sprawuje Inspektor Oświaty. W tym czasie dodatkowo kontroluje prawidłowość realizacji danego przewozu (bez sporządzenia dokumentacji kontrolnej).

(akta kontroli str. 153-179, 574, 726-729, 742-753, 805-811, 840-842, 938-946)

Prezes Zarządu PKS Kluczbork wyjaśnił, że: w latach 2017-2019 (do 30 czerwca) w zakresie realizacji umowy z 21 grudnia 2016 r. na terenie Gminy wykorzystywano od trzech do czterech autobusów (wszystkie przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych) oraz, że pojazdy te pod względem technicznym były sprawdzane przez: kierowcę podczas wykonywania obsługi codziennej pojazdu, stację kontroli pojazdów podczas przeglądów technicznych, stację obsługi pojazdów (warsztat) podczas obsług technicznych (również na stacji kontroli pojazdów), stację obsługi pojazdów (warsztat) w przypadku zgłoszenia przez kierowcę usterki lub awarii. Ponadto poinformował, że kierowcy realizujący zadania przewozowe w ramach publicznego transportu zbiorowego posiadają wymagane prawem uprawnienia i kwalifikacje.

Wydatki Gminy na realizację obowiązku dowozu uczniów (w tym wynagrodzenie opiekunów) wyniosły w tych latach: 307 564 zł; 293 106 zł i 184 847 zł, z tego na dowóz osób niepełnosprawnych: 19 730 zł (dowóz zorganizowany⁴⁹ – 6 820 zł i dowóz przez rodziców na podstawie umów – 12 910 zł), 15 831 zł (8 831 zł i 7 000 zł) oraz 7 084 zł (3 484 zł i 3 600 zł). Wydatki w latach 2017-2019 (do 30 czerwca) na dowóz uczniów, w tym niepełnosprawnych, realizowany na podstawie umowy z 21 grudnia 2016 r. wyniosły odpowiednio: 209 469 zł, 209 982 zł i 130 067 zł⁵⁰.

(akta kontroli str. 119-135, 137-147, 148- 152, 426-432, 574, 805-811, 426-432)

2.2. Wg stanu na dzień przeprowadzania oględzin⁵¹ w Gminie dowozy uczniów do szkół i placówek, w tym uczniów niepełnosprawnych, realizowano na 12 liniach komunikacyjnych o łącznej długości 99 km, na których zorganizowano 84 przystanki. Oględzinom poddano 33 przystanki (39%) zlokalizowane na czterech liniach komunikacyjnych o długości 34,7 km (35%), tj.:

- linia Nr 111637 Lasowice Wielkie – Trzebiszyn; przystanki – 6, długość linii – 8,7 km;
- linia Nr 111638 Lasowice Wielkie – Wędrynia; przystanki – 10, długość linii – 7,8 km;
- linia Nr 111665 Gronowice – Jasienie Przysiółek Wawrzyńcowski; przystanki – 9, długość linii – 8,5 km;
- linia Nr 111667 Jasienie Przysiółek Wawrzyńcowski, przystanki – 8, długość linii – 9,7 km⁵².

W toku oględzin stwierdzono m.in., że:

- na jednym przystanku (spośród 33, przystanek przy drodze krajowej) brak było informacji dotyczących godzin odjazdów środków transportowych (rozkładu jazdy), przewidzianych w art. 4 ust. 1 pkt 13 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym;
- na sześciu przystankach gminnych brak było ich oznaczenia znakiem drogowym *D-15 Przystanek autobusowy*, co było niezgodne z art. 2 pkt 13 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym⁵³ oraz z art. 4 pkt 8 i 8a ustawy

⁴⁹ Wydatki w zakresie dowozu zorganizowanego (PKS Kluczbork) na ucznia niepełnosprawnego obliczono proporcjonalnie do wydatków na wszystkich uczniów.

⁵⁰ Wydatki na dowóz zorganizowany w latach 2014-2016 (realizowany przez PKS Kluczbork) wyniosły odpowiednio: 171 615 zł; 184 139 zł i 200 536 zł.

⁵¹ Oględziny przeprowadzono 7 sierpnia 2019 r.

⁵² W toku oględzin wykorzystano m.in. aktualny rozkład jazdy i umiejscowienia przystanków poddanych oględzinom linii komunikacyjnych (zmiany wprowadzone aneksem nr 4 z dnia 11 grudnia 2018 r. do umowy z dnia 21 grudnia 2016 r.) . Na poddanych oględzinom liniach komunikacyjnych było 9 przystanków gminnych, 12 powiatowych, 2 wojewódzki i 4 krajowe (część z przystanków powtórzyła się na różnych liniach komunikacyjnych poddanych oględzinom).

⁵³ Dz. U. z 2017 r., poz. 1260 ze zm.

z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym⁵⁴, z których wynika m.in., że przystanki powinny być oznaczone w sposób określony w przepisach ustawy Prawo o ruchu drogowym.

Wskazuje to na nienależyte wykonywanie obowiązków Wójta, jako zarządcy dróg gminnych (art. 19 ust 2 pkt 4 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych⁵⁵), co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Wiaty przystankowe i ławki dla podróżnych były czyste i w dobrym stanie użytkowym. Również wokół przystanków zachowana była czystość.

Przedstawiciel Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dniu 24 czerwca 2019 r. przeprowadził kontrolę 14 przystanków komunikacyjnych w siedmiu miejscowościach na terenie Gminy⁵⁶ pod kątem ich stanu technicznego i sanitarno-higienicznego. W wyniku tej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, jak też nie sformułowano zaleceń, uwag ani wniosków.

Wójt zawarł z osobami fizycznymi umowy zlecenia sprzątnięcia przystanków komunikacyjnych na terenie Gminy w 2019 r.⁵⁷ W umowach ustalono m.in., że wynagrodzenie miesięczne wynosić będzie 30 zł za jeden przystanek, prace porządkowe będą wykonywane w zależności od potrzeb, a w okresie zimowym obejmą także odśnieżanie przystanku i okolicy.

(akta kontroli str. 153-179, 200-217, 700, 701-704, 754-804)

W wyniku zleconej przez NIK⁵⁸ kontroli, przeprowadzonej przez Wojewódzką Inspekcję Transportu Drogowego w Opolu w zakresie przestrzegania przez PKS Kluczbork obowiązków i warunków przewozu drogowego, przestrzegania przepisów ruchu drogowego oraz prawidłowości dokumentów związanych z wykonywaniem publicznego transportu zbiorowego, również nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 981-982)

2.3. Jak wskazano powyżej, w umowie z 21 grudnia 2016 r. Gmina zobowiązała się do *zapewnienia opieki uczniom w czasie przewozu. W rozdziale I pkt 5 Regulaminu dowożenia i odwożenia uczniów stwierdzono, że Jeżeli czas oczekiwania na rozpoczęcie zajęć po przyjeździe do szkoły lub czas oczekiwania na odjazd autobusu po zajęciach jest dłuższy niż 10 minut, uczniowie oczekują w świetlicy pod opieką nauczyciela oraz Każda szkoła zobowiązana jest dostosować plan zajęć do uzgodnionych terminów dowożenia uczniów.*

Z analizy rozkładów jazdy oraz planów zajęć w szkołach i placówkach, do których Gmina zapewniała bezpłatny transport wynikało, że przed przyjazdem autobusu została zapewniona opieka nauczyciela (dyżurującego) lub wychowawcy w świetlicy szkolnej (w placówce) dla wszystkich uczniów. Przyjazdy autobusów uwzględniały czas rozpoczynania zajęć. Najwcześniejszy przyjazd autobusu przed zajęciami szkolnymi do miejscowości Laskowice przewidziano na 7²⁰, tj. 40 minut przed rozpoczęciem zajęć, natomiast świetlica czynna była od 7¹⁵. W pozostałych pięciu szkołach czas oczekiwania na pierwszą lekcję wynosił od 35 minut (Chocianowice) do 16 minut (Jasienie). Również wszystkie przedszkola były czynne przed przyjazdem pierwszego autobusu.

Po zakończonych zajęciach dzieciom i młodzieży zapewniono możliwość oczekiwania na transport w świetlicach szkolnych lub przedszkolu (salach zabaw i edukacyjnych) pod opieką nauczyciela lub wychowawcy.

⁵⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 58 ze zm.

⁵⁵ Dz. U. z 2018 r., poz. 2068 ze zm.

⁵⁶ Kontrolą sanitarną objęto przystanki (gminne i innych zarządców) w: Chocianowicach, Lasowicach Wielkich (4 przystanki), Chudoba (3 przystanki), Wędryni, Szumiradzie, Trzebieszynie (2 przystanki), Jasieniu (2 przystanki).

⁵⁷ Umów takich - 15, o podobnej treści Wójt zawarł z mieszkańcami miejscowości, na których zlokalizowano przystanki. Wynagrodzenie miesięczne wynosiło od 30 do 90 zł.

⁵⁸ Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

Wójt wyjaśnił, że: uczestnicząc z PKS Kluczbork w układaniu rozkładów jazdy w każdym przypadku pod uwagę brane były trasy i czasy dojazdów z miejsc zamieszkania do szkół i placówek oraz powrotu do miejsc zamieszkania, a także liczby dojeżdżających. Nie jest to proste i optymalizując trasy i czasy kursów autobusów trzeba było dokonywać różnych wyborów. Z tego też niektóre przyjazdy do szkół przed zajęciami, np. do Laskowic (miejscowość położona na obrzeżach Gminy) były 40 minut przed rozpoczęciem zajęć w szkole, a w innych miejscowościach nieco mniej. We wszystkich przypadkach przed rozpoczęciem zajęć po przyjeździe autobusu oraz po ich zakończeniu wszystkie dzieci i młodzież miały zapewnioną opiekę nauczycieli i wychowawców w świetlicach lub placówkach. Ponadto wyjaśnił, że: Przygotowanie rozkładów jazdy autobusów i tras dowozów, w każdym przypadku dokonywane jest z uczestnictwem przedstawiciela naszej Gminy, a rozkłady te są ściśle powiązane z godzinami rozpoczynania i kończenia zajęć w szkołach i placówkach oświatowych Gminy. Liczba dowozów porannych – na rozpoczęcie zajęć, jest mniejsza niż kursów odwożących uczniów do domów po zakończonych zajęciach. Wtedy jest więcej kursów, których czasy odjazdów ze szkół lub placówek, uwzględniają różne godziny zakańczania zajęć. We wszystkich szkołach i placówkach uczniowie mają zapewnioną opiekę ze strony nauczycieli lub wychowawców, w świetlicach lub wyznaczonych do tego miejscach, do czasu rozpoczęcia zajęć oraz po ich zakończeniu.

(akta kontroli str. 153-179, 200-217, 574, 700-708, 726-729, 805-811, 840-842, 906-910, 938-946)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wójt nie zapewnił rzetelnego udokumentowania oszacowania wartości zamówienia dokonanego na podstawie art. 35 ustawy Pzp, zgodnie z art. 22 ust. 9 pkt 1 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, przed bezpośrednim zawarciem umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego z dnia 21 grudnia 2016 r.

Wójt wyjaśnił, że: *W Urzędzie nie ma dokumentacji dotyczącej oszacowania wartości zamówienia przewozów przed zawarciem w dniu 21 grudnia 2016 r. umowy z PKS Kluczbork na świadczenie usług w zakresie publicznego transportu, co wynikało z niesporządzenia dokumentu w tej sprawie. Jednak w trakcie ustalania projektu umowy z PKS o świadczeniu usług publicznych w zakresie dowozu dzieci i młodzieży z terenu Gminy Lasowice Wielkie do szkół i placówek wychowawczych, w tym uczniów niepełnosprawnych, zarówno ja, mój zastępca i skarbnik gminy, analizowaliśmy wartość zamówienia. W tym zakresie porównywane były koszty zawieranej z PKS umowy z wydatkami poniesionymi przez Gminę na realizację zadania dowożenia dzieci i uczniów do szkół placówek oświatowych w latach 2015 i 2016. Ceny dowozu były porównywalne z dotychczasowymi kosztami powiększone o ewentualną inflację. Jednocześnie podkreślam, że przy porównywalnych kosztach PKS gwarantował większy tabor transportowy, a w szczególności także możliwości zapewnienia dowozu dzieciom i uczniom niepełnosprawnym, w tym z ewentualną niepełnosprawnością ruchową.*

Na podstawie wydatków Gminy w latach 2014-2016 na tożsame usługi (rozdział 80113 Dowożenia uczniów) ustalono, że wydatki w tym zakresie w latach 2017-2019 (I półrocze) dla PKS Kluczbork wzrastały, rok do roku, od kilku do kilkunastu procent⁵⁹.

(akta kontroli str. 137-147, 153-179, 426-432, 843-844, 911-915, 916-919, 920-921)

⁵⁹ W latach 2014-2016 (w tys. zł): 172, 184 i 201, w latach 2017-2018 odpowiednio 209 i 210, a w I półroczu 2019 r. – 130.

2. Pomimo obowiązku wynikającego z art. 15 ust. 1 pkt 6 i ust. 2 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, do dnia rozpoczęcia kontroli NIK w Gminie Lasowice Wielkie nie określono przystanków komunikacyjnych oraz warunków i zasad korzystania z tych obiektów. Wójt nie zapewnił opracowania projektu uchwały organu stanowiącego w sprawie określenia w Gminie przystanków komunikacyjnych oraz warunków i zasad korzystania z tych obiektów przez operatorów i przewoźników, zgodnie z art. 30 ust. 2 pkt 1 ustawy o samorządzie gminnym.

Wójt wyjaśnił, że brak uchwały Rady Gminy Lasowice Wielkie określającej przystanki komunikacyjne oraz warunki i zasady korzystania z tych przystanków wynikał z przeoczenia tego obowiązku. Projekt uchwały w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych na terenie Gminy Lasowice Wielkie, których właścicielem lub zarządzającym jest Gmina Lasowice Wielkie, udostępnionych dla operatorów publicznego transportu zbiorowego i przewoźników drogowych oraz ustalenia warunków i zasad korzystania z tych obiektów, został już przygotowany i przekazany na komisję komunalno – rolną, która projekt ten zaopiniowała pozytywnie. Projekt tej uchwały został przekazany radnym celem przegłosowania i przyjęcia podczas najbliższej sesji Rady Gminy Lasowice Wielkie w dniu 28 sierpnia 2019 r.

W dniu 30 sierpnia 2019 r. Wójt przedłożył kontrolerowi uchwałę nr XI/88/19 Rady Gminy Lasowice Wielkie z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych oraz warunków i zasad korzystania z tych obiektów.

(akta kontroli str. 153-179, 582-583, 754-804, 920-921, 977-980)

3. Przeprowadzone w dniu 7 sierpnia 2019 r. oględziny 4 spośród 12 linii komunikacyjnych o łącznej długości 34,7 km (35%) wykazały, że na sześciu (spośród dziewięciu) przystankach gminnych brak było ich oznaczenia znakiem drogowym D-15 – Przystanek autobusowy, o którym mowa w § 51 rozporządzenia Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych⁶⁰. Zgodnie z art. 4 pkt 8 i 8a ustawy o transporcie drogowym przez przystanek należy rozumieć miejsce przeznaczone do wsiadania lub wysiadania pasażerów na danej linii komunikacyjnej, oznaczone w sposób określony w przepisach ustawy Prawo o ruchu drogowym, z informacją o rozkładzie jazdy, z uwzględnieniem godzin odjazdów środków transportowych przewoźnika drogowego uprawnionego do korzystania z tego miejsca. Również i przepisy ustawy o publicznym transporcie zbiorowym (art. 4 ust. 1 pkt 13) wymagają oznaczenia przystanku komunikacyjnego zgodnie z ustawą Prawo o ruchu drogowym. W myśl natomiast art. 2 pkt 13 Prawa o ruchu drogowym przystanek to miejsce zatrzymywania się pojazdów transportu publicznego, oznaczone odpowiednimi znakami drogowymi.

Powyższe braki wskazują na nienależyte wykonywanie obowiązków przez Wójta, jako zarządcę dróg gminnych (art. 19 ust 2 pkt 4 ustawy o drogach publicznych), gdyż to do obowiązków zarządcy drogi należy m.in., zgodnie z art. 20 pkt 5 tej ustawy, realizacja zadań z zakresu inżynierii ruchu, będących istotnym elementem organizowania ruchu na drogach. Jednocześnie w myśl § 11 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 roku w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem⁶¹ organizację ruchu, w szczególności zadania techniczne polegające na umieszczaniu i utrzymaniu znaków drogowych, urządzeń sygnalizacji świetlnej, urządzeń sygnalizacji dźwiękowej oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu, realizuje co do zasady na własny koszt zarząd drogi.

⁶⁰ Dz. U. z 2019 r., poz. 454, ze zm.

⁶¹ Dz. U. z 2017 r., poz. 784.

Wójt wyjaśnił, m.in., że: *Brak oznakowania 6 gminnych przystanków znakiem drogowym D-15 – Przystanek autobusowy, wynika z przeoczenia tego faktu. Znaki te, w odpowiedniej ilości, zostały już zamówione, a pracownikowi gospodarczemu wydałem polecenie służbowe o pilnym ich zamontowaniu na przystankach, w możliwie krótkim czasie po ich dostawie do Urzędu Gminy.*

Przeprowadzone przez kontrolera powtórne oględziny⁶² wykazały, że stwierdzone poprzednio braki zostały uzupełnione.

(akta kontroli str. 754-804, 843-844, 920-921, 922-929)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina prawidłowo realizowała obowiązki w zakresie dowozu dzieci i młodzieży, w tym niepełnosprawnych, do szkół i placówek oświatowych. W tym celu, na podstawie przepisów ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, zawarła umowę z PKS Kluczbork. Zapewniona została też opieka nad osobami dowożonymi, zarówno w trakcie przejazdu, jak też w czasie oczekiwania na rozpoczęcie i po zakończeniu zajęć lekcyjnych. Stwierdzone w tym obszarze nieprawidłowości związane były z szacowaniem wartości zamówienia przed zawarciem ww. umowy, jak też oznakowaniem przystanków zlokalizowanych na drogach gminnych.

3. Zapewnienie rodzicom lub opiekunom prawnym niepełnosprawnych dzieci i młodzieży zwrotu poniesionych przez nich kosztów dowozu realizowanego we własnym zakresie.

Opis stanu faktycznego

3.1. Zgodnie z art. 39 ust. 4 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe Gmina obowiązana była zapewnić uczniom niepełnosprawnym zwrot kosztów przejazdu ucznia, na zasadach określonych w umowie zawartej między Wójtem a rodzicami, jeżeli dowożenie i opiekę zapewniają rodzice. Rodzice dwóch uczniów niepełnosprawnych⁶³ wystąpili do Wójta z wnioskiem o zwrot kosztów dowozu ucznia do placówki własnym pojazdem⁶⁴, w wyniku czego zawarte zostały porozumienia (umowy) obejmujący dany rok szkolny. W porozumieniach tych ustalono m.in. zasady zwrotu kosztów dowozu do placówki, dzienną liczbę kilometrów, stawkę za 1 km, odpowiedzialność rodzica za przewóz ucznia, sposób potwierdzania obecności ucznia w placówce (wykaz obecności potwierdzony przez dyrektora placówki), zasady zwrotu dla rodziców kosztów dojazdu. W każdym roku szkolnym, przed zawarciem porozumienia (umowy) z rodzicami, przeprowadzane były udokumentowane negocjacje z Wójtem, w wyniku których ustalano m.in. stawkę za jeden km dowozu. Wójt wyjaśnił: *Na wniosek rodzica (opiekuna) we wszystkich przypadkach zawierałem umowę o transport i opiekę w czasie przewozu do szkoły lub placówki. Podpisanie umowy poprzedzały negocjacje i ustalenie warunków przewozu i opieki, w tym brane były pod uwagę propozycje rodziców. Ze swojej strony (lub mój zastępca) w każdym przypadku brałem pod uwagę m.in. rodzaj niepełnosprawności, miejsce zamieszkania, stan techniczny drogi na trasie dowozu (niektóre miejscowości położone są przy drogach o niskiej jakości oraz o niskim stopniu utrzymania zimowego, wtedy stawka za kilometr był nieco wyższa), odległość do szkoły lub placówki. Umowa zawierana była z rodzicami po wypracowaniu satysfakcjonujących obie strony zasad.*

(akta kontroli str. 224-243, 244-256, 424-425, 944-966)

⁶² W dniu 21 sierpnia 2019 r.

⁶³ W roku szkolnym 2016/2017 – rodzice dowozili dwóch uczniów (do 30 kwietnia 2017 r., gdyż rodzic wypowiedział porozumienie od 1 maja 2017 r. w związku ze zmianą miejsca zamieszkania; od 1 maja 2017 r. dowóz realizowany był dla jednego ucznia; natomiast w latach 2017/2018 i 2018/2019 dowóz przez rodziców obejmował w tych latach szkolnych – jednego ucznia.

⁶⁴ Formularz wniosku opracowany został w Urzędzie.

3.2. Łączne wydatki Gminy na zwrot kosztów dowozu uczniów niepełnosprawnych przez rodziców na podstawie umów zawartych z Wójtem wyniosły: w 2017 r. – 12 910 zł, w 2018 r. – 10 600 zł, a w I półroczu 2019 r. – 3 600 zł⁶⁵.

W porozumieniach ustalono różne stawki za kilometr: 1 zł i 1,50 zł oraz dzienną liczbę kilometrów dowozu – 40 km (trasa Wędrynia – Kluczbork, wg mapy ok. 27 km w jedną stronę) i 60 (Gronowice – Kluczbork, wg mapy ok. 15 km w jedną stronę, tj. dwukrotny przejazd tam i z powrotem)⁶⁶.

W sprawie zastosowania odmiennych warunków rozliczeń kosztów dojazdu uczniów niepełnosprawnych realizowanych przez rodziców Wójt wyjaśnił, że: *Ustalenie z rodzicem ucznia niepełnosprawnego dziecka (...) w porozumieniu zasad zwrotu kosztów dowozu na lata szkolne 2016/2017, 2017/2018 i 2018/2019 dziennej liczby kilometrów 40, pomimo odległości w jedną stronę ok. 27 km, i stawki 1 zł za kilometr na trasie Wędrynia (miejsce zamieszkania) do Kluczborka (publiczne przedszkole nr 2 z oddziałami integracyjnymi) wynikało z propozycji rodzica. Rodzic ten od wielu lat samodzielnie dowoził niepełnosprawne dziecko do placówki prowadzącej oddziały integracyjne, dojeżdżając jednocześnie do pracy w tej samej miejscowości. Propozycję rodzica uznałem za właściwą i dlatego w takiej formie ją zawarłem.*

(akta kontroli str. 224-243, 244-256, 424-425, 426-432, 725, 944-966)

Badanie prawidłowości rozliczeń dokonywanych na podstawie porozumień przeprowadzono na wybranej przez kontrolera próbie ośmiu miesięcznych (spośród 30) rozliczeń (wypłat)⁶⁷ na kwotę 4 950 zł (20% wydatków w tym zakresie). W wyniku tej weryfikacji stwierdzono, że w Urzędzie udokumentowano m.in. obecność ucznia w placówce, a wyliczenia oparto na uzgodnionych zasadach. Dokumenty będące podstawą wypłat zostały sprawdzone, opisane i zatwierdzone do wypłaty przez upoważnione do tego osoby.

(akta kontroli str. 426-432, 725, 947-976)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Zainteresowanym rodzicom uczniów niepełnosprawnych, na ich wniosek, zapewniono zwrot poniesionych kosztów dowozu realizowanego we własnym zakresie. Wypłacone kwoty odpowiadały uzgodnionym przez strony warunkom.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia wnioski o:

Wnioski

Wzmocnienie nadzoru nad działalnością szkół w celu zapewnienia rzetelności danych gromadzonych w SIO dotyczących uczniów niepełnosprawnych.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

⁶⁵ W ogólnych wydatkach klasyfikowanych w rozdziale 80113-Dowożenie uczniów do szkół, wydatki w tym zakresie stanowiły – odpowiednio – 4,9%, 2,9% i 2,4%.

⁶⁶ Odległości ustalono na podstawie <https://mapa.targeo.pl>.

⁶⁷ Badaniem objęto dokumenty płatnicze będące podstawą wypłat w lutym, marcu, kwietniu i maju 2017 r. (dwóch uczniów) oraz kwietniu i maju 2018 r. i 2019 r. (jeden uczeń).

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

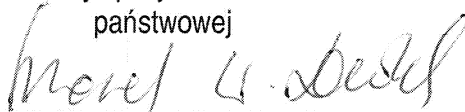
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 1 października 2019 r.

Kontroler
Marek Dudek
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

DYREKTOR
Zup.
Janusz Madej
Dyrektor
Delegatury NIK w Opolu

2000
1000
500
0